

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪД ПО ПРАВАТА НА ЧОВЕКА

ПЕТО ОТДЕЛЕНИЕ

РОСЕН ПЕТКОВ СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

(Жалба №. 65417/01)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

2 септември 2010 г.

ОКОНЧАТЕЛНО

02/12/2010

*Решението е окончателно съгласно член 44 § 2 от Конвенцията.
Може да претърпи редакционни промени.*

По делото на Росен Петков срещу България,

Европейският съд по правата на човека (Пето отделение), заседаващ като отделение в състав:

Пеер Лоренцен (Peer Lorenzen), *председател*,

Ренате Йегер (Renate Jaeger),

Райт Марусте (Rait Maruste),

Изабел Беро-Льофевр (Isabelle Berro-Lefèvre),

Миряна Лазарова Трайковска (Mirjana Lazarova Trajkovska),

Ганна Юдживска (Ganna Yudkivska), *съдии*,

Павлина Панова, *ad hoc съдия*,

и Стивън Филипс (Claudia Westerdiek), *заместник-секретар на Отделението*,

след проведено закрито заседание на 6 юли 2010 г.,

постанови следното решение, прието на същата дата:

ПРОЦЕДУРАТА

1. Делото е заведено по жалба (№ 65417/01) срещу Република България, подадена на 2 октомври 2000 г. пред Европейския съд по правата на човека на основание на член 34 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи („Конвенцията“) от български гражданин г-н Росен Йорданов Петков („жалбоподателя“).

2. Жалбоподателят се представлява от г-н М. Нейков – адвокат, практикуващ в Пловдив. Българското правителство („правителството“) се представлява от своя агент – г-жа С. Атанасова от Министерството на правосъдието.

3. На 2 септември 2008 г. Съдът обявява жалбата за частично недопустима и решава да уведоми правителството за оплакванията относно продължителността на производството и липсата на средства за правна защита в това отношение. Освен това Съдът решава да се произнесе едновременно по съществуващото и по допустимостта на жалбата (член 29 от Конвенцията).

4. Избраната по отношение на България съдия Калайджиева се отвежда от разглеждане на делото. На 30 януари 2009 г. правителството определя на нейно място г-жа Павлина Панова като съдия *ad hoc* (член 27 § 2 от Конвенцията и член 29 § 1 от Правилника на Съда).

ФАКТИТЕ

I. ОБСТОЯТЕЛСТВА ПО ДЕЛОТО

5. Жалбоподателят е роден през 1963 г. и живее в Пловдив.

6. На 30 ноември 1992 г. наследниците на собствениците преди национализацията на жилище, закупено от бащата на жалбоподателя от дъщерно дружество на Министерството на отбраната през 1967 г., завеждат дело за реституция срещу жалбоподателя и г-жа П.П. като наследници на бащата на жалбоподателя, търсейки реституция и обявяване на сделката от 1967 г. за нищожна.

7. Между февруари 1993 и януари 1997 г. са проведени най-малко шестнадесет съдебни заседания. Най-малко четири от тях са отложени поради нередовно призоваване и едно – по искане на жалбоподателя.

8. С решение от 15 май 1997 г. Пловдивският районен съд отхвърля иска.

9. След обжалването на това решение са проведени най-малко шест съдебни заседания пред Пловдивския окръжен съд. Едно от заседанията е отложено, тъй като становището на вещото лице не е получено навреме, едно – поради нередовно призоваване и едно – по искане на жалбоподателя.

10. С решение от 28 декември 1999 г. окръжният съд потвърждава решението на предходната инстанция.

11. След ново обжалване, на 10 януари 2001 г. Върховният касационен съд анулира решението на окръжния съд и връща делото за ново разглеждане поради неуточнени процедурни нарушения.

12. С решение от 30 ноември 2001 г. Пловдивският окръжен съд отменя решението от 1997 г. и обявява ищците за собственици на процесния недвижим имот.

13. На 23 април 2003 г. Върховният касационен съд потвърждава решението на по-долната инстанция.

14. На неуточнена дата Изпълнителна агенция „Управление на частната държавна собственост на Министерството на отбраната” подава молба за връщане на делото за ново разглеждане, претендирайки, че съгласно приложимото законодателство тя би следвало е да е страна по производството като правоприемник на съответното дъщерно дружество на Министерството на отбраната.

15. На 14 май 2004 г. Върховният касационен съд разрешава възобновяване на делото, отменя решението от 23 април 2003 г. и връща делото на Пловдивския окръжен съд за ново разглеждане. Съдът потвърждава, че през февруари 2000 г. Изпълнителна агенция „Управление на частната държавна собственост на Министерството на отбраната” е станала правоприемник на дъщерното дружество на Министерството на отбраната, което е било конституирано като страна

в производството през 1993 г., и следователно е трябвало да бъде призована на негово място.

16. С решение от 16 декември 2005 г. Пловдивският окръжен съд отново обявява ишците за собственици на недвижимия имот. На 17 април 2006 г. жалбоподателят обжалва.

17. С окончателно решение от 13 април 2007 г. Върховният касационен съд анулира решението на по-долния съд и отхвърля исковите претенции на ишците, решавайки по този начин делото в полза на жалбоподателя.

18. Броят на заседанията, проведени между декември 1999 и април 2003 г., както и между май 2004 и април 2007 г., е неясен.

19. На 6 юни 2007 г. ишците подават молба за възобновяване на делото.

20. С решение от 6 ноември 2007 г. Върховният касационен съд отхвърля молбата.

II. ПРИЛОЖИМО ВЪТРЕШНО ПРАВО

6. До юли 1999 г. българското законодателство не предвижда правни средства за защита по отношение продължителността на гражданското производство.

7. Нова процедура – „жалба за бавност“ – е въведена през юли 1999 г. по силата на член 217а от Гражданския процесуален кодекс от 1952 г., в сила до 2007 г. Съгласно тази процедура недоволната от бавното гледане на делото страна може да подаде жалба пред председателя на горестоящия съд. Последният има правомощие да даде задължителни указания за ускоряване на производството.

ПРАВОТО

I. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 6 § 1 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

8. Жалбоподателят се оплаква, че продължителността на производството е несъвместима с изискването за „разумен срок“, предвидено в член 6 § 1 от Конвенцията, който гласи следното:

„Всяко лице, при решаването на правен спор относно неговите граждански права и задължения ... има право на ... гледане на неговото дело в разумен срок от... съд...”

9. Правителството не изразява мнение по въпроса.

10. Периодът, който следва да се вземе под внимание, започва на 30 ноември 1992 г., когато е заведен граждански иск срещу

жалбоподателя (вж. параграф 6 по-горе). Той приключва на 13 април 2007 г., когато Върховният касационен съд постановява окончателно решение по делото (вж. параграф 17 по-горе). При определяне продължителността на срока, който ще бъде взет предвид, Съдът трябва да приспадне периода, в който не е имало висящо производство, т.е. времето между 23 април 2003 г., когато Върховният касационен съд постановява първото си решение по съществото на делото, и 14 май 2004 г., когато решава да отмени решението и да възобнови производството (вж. параграфи 13 и 15 по-горе). Следователно периодът, който се взема под внимание, е около тринадесет години и четири месеца за три инстанции.

А. Допустимост

11. Съдът отбелязва, че жалбата не е явно необоснована по смисъла на член 35 § 3 от Конвенцията. Той отбелязва също, че тя не е недопустима на друго основание. Следователно трябва да бъде обявена за допустима.

Б. По същество

12. Съдът напомня, че разумността на продължителността на производството трябва да се оценява в контекста на обстоятелствата по делото по отношение на следните критерии: сложността на делото, поведението на жалбоподателя и съответните власти и правния интерес за жалбоподателя в спора (вж., наред с други източници, *Фридлиндър срещу Франция (Frydlender v. France)* [ГК], № 30979/96, § 43, ЕСПЧ 2000-VII).

13. Съдът често е установявал нарушения на член 6 § 1 от Конвенцията по дела, в които се повдигат сходни въпроси с този в настоящото дело (вж. *Фридлиндър*, цитрано по-горе, и *Рачеви срещу България*, № 47877/99, 23 септември 2004 г.). След като разгледа всички предоставени му материали, Съдът не вижда причина да стигне до различно заключение в настоящия случай. По-конкретно Съдът отбелязва, че производството продължава над тринадесет години, което само по себе си е прекомерно. Жалбоподателят твърди, че забавянето на производството се дължи на властите. Правителството не е изложило никакви факти или аргументи, с които да убеди Съда в обратното.

14. Във връзка с горното и предвид практиката на Съда по този въпрос, както и с оглед общата продължителност на производството, Съдът счита, че в конкретния случай продължителността на производството е прекомерна и не е спазено изискването за „разумен срок“.

Съответно е налице нарушение на член 6 § 1.

II. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 13 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

15. Жалбоподателят се оплаква по член 13 от Конвенцията от липсата на ефикасни вътрешноправни средства за защита по отношение на продължителността на производството срещу него. Член 13 от Конвенцията гласи:

“Всеки, чиито права и свободи, провъзгласени в тази Конвенция, са нарушени, има право на ефикасни правни средства за тяхната защита пред съответните национални власти, дори и нарушението да е извършено от лица, действащи при упражняване на служебни функции.”

16. Правителството не изразява мнение по въпроса.

17. Съдът отбелязва, че това оплакване е свързано с разгледаното по-горе и затова също трябва да бъде обявено за допустимо.

18. Съдът напомня, че член 13 от Конвенцията гарантира наличие на ефикасно правно средство за защита пред съответните национални власти при твърдяно нарушение на изискването по член 6 § 1 за гледане на делото в разумен срок (вж. *Кудла срещу Полша (Kudła v. Poland)* [ГК], № 30210/96, § 156, ЕСПЧ 2000-XI). Едно средство за правна защита е ефикасно, ако предотвратява твърдяното нарушение или неговото продължаване, или предоставя адекватно средство за удовлетворение за вече настъпило нарушение (пак там, § 158, и *Мифсуд срещу Франция (Mifsud v. France)* (реш.) [ГК], № 57220/00, ЕСПЧ 2002-VIII).

19. Съдът отбелязва, че в практиката си по принцип може да счита „жалбата за бавност” (вж. параграфи 21 и 22 по-горе) като ефикасно средство за правна защита за ускоряване на производството, но е необходимо да обърне внимание и на конкретните обстоятелства по случая (вж. *Стефанова срещу България*, № 58828/00, § 69, 11 януари 2007 г. и *Цвятков срещу България*, № 2380/03, §§ 30 и 31, 22 октомври 2009 г.), както и на въздействието, което използването му може да окаже върху общата продължителност производството (вж. *Кунчева срещу България*, № 9161/02, § 40, 3 юли 2008 г.).

20. В настоящия случай Съдът отбелязва, че преди въвеждането на „жалбата за бавност” през юли 1999 г., делото вече е било висящо от около седем години и през това време е разгледано само от две инстанции (вж. параграфи 6 – 10 по-горе). Следователно процедурата по „жалбата за бавност” е можела да ускори гледането на делото, но не и да компенсира забавянията преди въвеждането ѝ, които вече са били повлияли значително върху общата продължителност на производството (вж., наред с други, *Джангозов срещу България*, № 45950/99, § 52, 8 юли 2004 г. и *Рачеви срещу България*, цитирано по-

горе, § 67). Освен това след постановяването на решението на Пловдивския окръжен съд през декември 1999 г. основното забавяне на производството се дължи на връщането на делото на по-ниска инстанция през 2001 г. и възобновяването му (вж. параграфи 11 и 14-17 по-горе), по отношение на което „жалбата за бавност” не може да се счита за ефикасно правно средство за защита (вж., *mutatis mutandis*, *Гивезов срещу България*, № 15154/02, § 38, 22 май 2008 г.).

21. Предвид горното при обстоятелствата по настоящото дело „жалбата за бавност” ни би могла да се счита за ефикасно правно средство за защита. В допълнение, правителството не е показало, че българското законодателство предвижда други средства за удовлетворение, чрез които участник в производство може да получи ускоряване на гражданско производство. Накрая, що се отнася до средствата за обезщетение, Съдът не е установил наличие на възможност в българското законодателство за получаване на обезщетение или удовлетворение за прекомерно дълго производство (вж., например, *Рачеви срещу България*, цитирано по-горе, §§ 96 – 104). Затова не вижда причина за по-различно заключение по настоящото дело.

22. Следователно е налице нарушение на член 13 от Конвенцията.

III. ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

23. Член 41 от Конвенцията гласи:

„Ако Съдът установи нарушение на Конвенцията или на Протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевщата страна.”

A. Вреди

24. Жалбоподателят претендира имуществени и неимуществени вреди, твърдейки че вследствие на продължителното производство той е преживял страдание, тревожност и страх да не изгуби дома си. Той обаче не посочва точната сума на претендираните вреди. В кореспонденция, проведена след приложимите срокове, той заявява, че претендираната сума е 6500 евро (EUR).

25. Правителството заявява, че в случай на установяване на нарушение, това ще представлява достатъчно справедливо обезщетение по смисъла на член 41 от Конвенцията.

26. Съдът отбелязва, че жалбоподателят е претърпял неимуществени вреди. Решавайки по справедливост и отчитайки всички обстоятелства по делото, той му присъжда на това основание 6000 евро.

Б. Разноски

27. Жалбоподателят претендира също 3000 евро за адвокатски хонорар във връзка с делото пред Съда. Той претендира и 20,68 български лева (BGN), равняващи се на 10,42 евро, за копирни и пощенски разходи. В подкрепа на своята искова претенция жалбоподателят представя договор за процесуално представителство и разписки за копирни и пощенски разходи за 42,58 лв., равняващи на 21,70 евро. Жалбоподателят иска сумата, присъдена му на това основание, да бъде платена директно на неговия процесуален представител – г-н М. Нейков.

28. Правителството оспорва исковата претенция за адвокатски хонорар като прекомерна.

29. Съгласно практиката на Съда разноските на жалбоподател във връзка с производството подлежат на възстановяване само доколкото е доказано, че същите са действително и по необходимост направени, и са в разумен размер. В настоящия случай, като взе предвид документите, с които разполага, и посочените по-горе критерии, Съдът смята за целесъобразно да присъди сумата от 1000 евро, покриваща разноските на всички основания, която да бъде изплатена директно по банковата сметка на процесуалния представител на жалбоподателя.

В. Лихва за забава

30. Съдът счита за подходящо лихвата за забава да бъде изчислена на основата на пределния лихвен процент на Европейската централна банка, с добавени три процентни пункта.

**ПО ИЗЛОЖЕНИТЕ СЪОБРАЖЕНИЯ СЪДЪТ
ЕДИНОДУШНО:**

1. *Обявява* жалбата за допустима;
2. *Постановява*, че е налице нарушение на член 6 § 1 от Конвенцията поради прекомерната продължителност на производството;
3. *Постановява*, че е налице нарушение на член 13 във връзка с член 6 § 1 от Конвенцията поради липса на ефикасни правни средства за защита срещу прекомерната продължителност на производството;
4. *Постановява*

а) ответната държава да заплати на жалбоподателя в срок от три месеца от датата, на която решението стане окончателно в съответствие с член 44 § 2 от Конвенцията, следните суми, обвърнати в български лева по курс към датата на изплащането им:

(i) EUR 6000 (шест хиляди евро), заедно с всички данъци, които могат да бъдат дължими върху посочената сума, за неимуществени вреди;

(ii) EUR 1000 (хиляда евро), заедно с всички данъци, които могат да бъдат дължими върху посочената сума, за разноси по делото, платими директно по банковата сметка на процесуалния представител на жалбоподателя;

б) след изтичане на горецитирания тримесечен срок до извършване на плащането ще бъде дължима обикновена лихва върху горните суми в размер, равен на пределния лихвен процент на Европейската централна банка за периода на забава, с добавени три процентни пункта;

5. *Отхвърля* останалата част от исковата претенция на жалбоподателя за справедливо обезщетение.

Изготвено на английски език и оповестено в писмен вид на 2 септември 2010 г. в съответствие с чл. 77 §§ 2 и 3 от Правилника на Съда.

Стивън Филипс
Заместник-секретар на Отделението

Пеер Лоренцен
Председател